

***ELŐZETES RÉGÉSZETI DOKUMENTÁCIÓ
(ERD II.)***

***SÁRVÁR, SÁGA HÚSFELDOLGOZÓ ÜZEM FEJLESZTÉSE
(HRSz.:065/2)***

a

SÁGA FOODS ÉLELMISZERIPARI ZRT.

megrendelésére
készítette:

A

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM

NEMZETI
RÉGÉSZETI
INTÉZET

2022

1. AZ ELŐZETES RÉGÉSZETI DOKUMENTÁCIÓ TÁRGYA, ELKÉSZÍTÉSÉNEK CÉLJA, KÉSZÍTŐI

1.1. Az előzetes régészeti dokumentáció (ERD) tárgya: Sárvár, Sága húsfeldolgozó üzem fejlesztése (HRSz.: 065/2)

1.2. A tervezett változtatás helyszíne: Sárvár, hrsz. 065/2

1.3. Az ERD megrendelője: SáGa Foods Élelmiszeripari Zrt.

1.4. Az ERD megrendelésének célja: építésügyi engedélyezési eljárás

1.5. Készítette: *Magyar Nemzeti Múzeum*

1.6. Az ERD elkészítése során *a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (továbbiakban: Kötv.) és a Kormány, a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) Kormányrendeletének (továbbiakban: Korm. R.)* előírásait alkalmaztuk.

1.7. A Kötv. 23/C. § (5) bekezdésének megfelelően az ERD-t próbafeltárás alkalmazásával kell elkészíteni. Mivel az ERD megrendelésekor a próbafeltárást nem lehetett elvégezni, az ERD, a Korm. R. 39. § (1) bekezdése alapján több munkafázisban készült. A roncsolásmentes vizsgálatok alapján Kutatási tervvel záródó ERD munkrészt (ERD I.), a próbafeltárást akadályozó körülmények megszűnése után (vö.: Korm. R. 39. § (2) bekezdés), a próbafeltárás alapján készült feltárási projekttervvel záródó ERD munkarésszel egészítettük ki.

1.8. A projekt a 141/2018. (VII.27.) Kormányrendelet értelmében *nemzetgazdaságilag kiemelt jelentőségű beruházásként* valósul meg.

2. RÉGÉSZETI ÉRTÉKVIZSGÁLAT, LELŐHELY-DIAGNOSZTIKAI VIZSGÁLATOK

2.1. Adattári, szakirodalmi, térképészeti adatgyűjtés

A tervezett beruházásra a Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Régészeti Intézet jogelődje, a Várkapitányság Integrált Területfejlesztési Központ Nonprofit Zrt. készített ERD I-et *Sárvár, Sága húsfeldolgozó üzem fejlesztése (HRSz.: 064/56)*¹ címmel. Az adatgyűjtés keretében, a terület régészeti érintettségére vonatkozó információk tekintetében ez a dokumentum az irányadó.

2.2. Műszeres lelőhely- és leletfelderítés

A beruházási terület geofizikai (magnetométeres) felmérésére 2022. február 24-én került sor, összesen 63 062 m²-en. A terület keleti fele építési törmelékkel szennyezett, fás-bozótos, aszfaltburkolattal fedett, így műszeres mérésre alkalmatlan volt. A terület nyugati fele a felméréskor vetéssel, szántóval és kukoricatarlóval fedett, kutatható.

---

¹ Készítette Békési Ádám, 2021. október 15-én.

A felmérést Sensys MXPDA típusú 5 csatornás Fluxgate szondákkal mérő műszerrel, JAVAD Triumph-1-es bázis – rover párban működő RTK segítségével végeztük, amely centiméteres vízszintes pontosságú térbeli adatot szolgáltatott. A felmérés eredményképpen számos régészeti és lehetséges régészeti jelenségekre utaló anomáliát lehet megfigyelni, amelyek a kutatott terület északi és déli részén elszórtan vagy kisebb csoportokba rendeződve helyezkednek el, míg a középső területen intenzíven jelentkeznek, egy nagyobb csoportot alkotva. A képen kirajzolódó anomáliák feltételezhetően telepobjektumokat takarnak. A beruházási területet átszelő, a nyilvántartásból ismert **Sárvár – Savaria–Bassiana között vezető római út (49112)** épített jellege a felmérési képen egyáltalán nem jelent meg, így nagy valószínűséggel kijelenthető, hogy az út nyomvonala a felmért területet nem érinti, a római út nem itt húzódik.

A vizsgálható területet és a felmérés értelmezett eredményeit az 1. sz. térképmellékleten ábrázoltuk.

2.3. Próbafeltárás

A tervezett beruházás próbafeltárását 2022. május 2–13. között végezték el a Savaria Megyei Hatókörű Városi Múzeum munkatársai. 12 db kutatóárok került megtervezésre (1–12. kutatóárok) a tervezett épületek és útburkolatok területére. A próbafeltárás előtt, a Megrendelő részéről igény mutatkozott a beruházási terület nyugati, parlaggal fedett és mezőgazdasági művelés alatt álló parcellák vizsgálatára. A kutatóárkok áthelyezését nagyban megkönnyítette a Megrendelő által átadott talajvizsgálati jelentéshez készült fúrások anyaga, amely eredménye szerint a Rábasömjéni-tó területe egykor nagyobb volt déli irányban. Ezt később feltöltötték – a jelentés alapján több méter vastag feltöltés található az egykori tó gödrében. Ebből adódóan régészetileg is megalapozottnak tekinthető volt az ide tervezett kutatóárkok áthelyezése, amelyek áthelyezésük után a 13–16. számozást kapták. A gépi földmunka során összesen 13 kutatóárok került megnyitásra, 1 179 m²-nyi felületen, ezek közül 4 régészetileg pozitív eredményt hozott.

Az 1. és 4. kutatóárkokkal a beruházási területen nyilvántartott **Sárvár – Savaria–Bassiana között vezető római út (49112)** lelőhely nyilvántartott poligonját vágtuk át két helyen is észak-déli irányban, valamint a 2–3. kutatóárkokkal azok környezetét vizsgáltuk. Ezekben a kutatóárkokban az 1 m vastag modernkori feltöltés alatt szürke színű, nádmaradványokkal kevert iszapos réteg húzódott, régészeti jelenség vagy leletanyag nem került elő.

A 6–7. kutatóárok a beruházás területének északkeleti részén nyilvántartott **Sárvár – Rábasömjéni tó (64876)** lelőhely területén, míg az 5. és 8. kutatóárkok a közvetlen

környezetében kerültek megnyitásra. Az 5–9. kutatóárkokban 0,4–0,6 m vastag humusz alatt szürkéssárga altalaj volt megfigyelhető, ebben néhány helyen sóderes lencsék is előkerültek. Régészeti objektum szintén nem volt az árkokban.

A beruházási terület nyugati felét vizsgáló 9., 13 – 16. kutatóárkok a horgasztótól délkeletre, a környezetéből kissé kimagasló kiemelkedésén kaptak helyet. A 13–16. kutatóárkokban közvetlenül a humusz alatt régészeti objektumok kerültek elő, összesen 16 db. Az előkerült leletanyag alapján az objektumok az őskorra és az Árpád-korra datálhatóak, kivételt képez ez alól egy gödör és két árok, amelyek keltezése bizonytalan. A különféle tároló- és szemetesgödrök kisebb-nagyobb távolságokra helyezkednek el egymástól, szórtan. Lakóépület nem volt közöttük. Az előkerült objektumok egy eddig ismeretlen lelőhelyet körvonalaznak, amely a **Sárvár – Városi-mező (új lelőhely)** nevet kapta.

A próbafeltárás alkalmazásával reprezentatív módon kutatott területeket és a próbafeltárás eredményeit az 1. sz. térképmellékleten ábrázoltuk.

2.4. Az értékvizsgálat eredményének összefoglalása

A régészeti adatgyűjtés során a tervezett beruházás területén kettő, annak 200 méteres pufferzónájában további egy nyilvántartott régészeti lelőhelyet azonosítottunk. A magnetométeres felmérést a területen lévő akadályok miatt csak annak nyugati felén tudtuk elvégezni, így a Sárvár – Rábasömjéni tó (64876) lelőhelyet csak kis felszínen mértük fel. A fejlesztési területet átszelő Sárvár – Savaria–Bassiana között vezető római út (49112) lelőhely poligonját az érintett szakasz nyugati felén lehetett felmérni, de épített jellegű, nyomvonalas létesítmény a felmérési képen nem rajzolódott ki. A nyilvántartott régészeti lelőhelyeken kívül, a felmért területen számos régészeti és lehetséges régészeti objektum körvonalazódott.

A próbafeltárás során a **Sárvár – Rábasömjéni tó (64876)** lelőhelyen és pufferzónájában elhelyezkedő kutatóárkok régészeti negatív eredményt hoztak. A tó korábbi kiterjedését és a feltöltés mértékét tekintve feltételezhető, hogy a lelőhely tó területére eső része elpusztult. A **Sárvár – Savaria–Bassiana között vezető római út (49112)** nyomvonala sem a geofizikai felmérésen, sem a próbafeltáráson nem került elő, tehát kijelenthetjük, hogy a nyilvántartott poligon tévesen tartja itt nyilván a lelőhelyet, mivel az nem érinti a beruházás területét. Egyéb régészeti objektum/leletanyag sem került elő itt. A geofizikai kutatás során előkerült anomáliákat – az érintett terület nyugati felén – a próbafeltárás igazolta: az őskorra és Árpád-korra keltezhető telepobjektumok egy eddig ismeretlen lelőhelyet körvonalaznak, amely a **Sárvár – Városi-mező (új lelőhely)** nevet kapta.

A régészeti értékvizsgálat során azonosított régészeti lelőhelyek:

Név:	Nyilvántartási szám:	Adatszerzés módja:	Pozíciója:
Sárvár – Rábasömjéni tó	64876	adatgyűjtés, geofizikai kutatás, próbafeltárás	érintett
Sárvár – Savaria-Bassiana között vezető római út	49112	adatgyűjtés, geofizikai kutatás, próbafeltárás	érintett
Sárvár – Városi-mező	új lelőhely	geofizikai kutatás, próbafeltárás	érintett

Az azonosított, illetve vizsgált régészeti lelőhelyek ismert kiterjedését az 1. sz. térképmellékleten ábrázoltuk, a térinformatikai állományok a digitális melléklet „Térinformatika” mappájában érhetők el.

3. FELTÁRÁSI PROJEKTTERV**3.1. A változtatási szándékok ismertetése**

A Megrendelő által rendelkezésünkre bocsátott engedélyezési tervek a vizsgálatok elvégzése közben többször módosultak, végleges kiviteli tervekkel csak a ERD II. leadását követően fognak rendelkezni.

A tervezett beruházás keretében húsfeldolgozó üzem létesül a hozzá kapcsolódó burkolattal, parkolókkal, közművekkel és szikkasztóval. A telek nyugati, építkezéssel jelenleg nem érintett felén kerül elhelyezésre a felvonulási terület és kapnak helyet a depóniák, amelyek kialakítása során a humusz eltávolításra kerül.

Amennyiben a Megrendelő rendelkezik végleges kiviteli tervekkel, akkor az ERD Feltérési projekttervben meghatározott örökségvédelmi javaslatokat módosítani szükséges!

3.2. Örökségvédelmi hatáselemzés, örökségvédelmi hatáscsökkentő javaslatok

A régészeti értékvizsgálatot – az egykori tó területén, amely feltöltésre került – nem tudtuk a teljes földmunkával érintett területen elvégezni, ezért a Feltérési projekttervben javasolt megoldások csak a beruházás reprezentatív módon vizsgálható részterületére érvényesek. A vizsgálható területet az 1. sz. térképmellékleten ábrázoltuk.

A régészeti értékvizsgálat során, a tervezett beruházás földmunkái által érintett területen nem azonosítottunk olyan helyben megtartandó örökségi elemeket, amelyeket a Korm. R. 21. § (3) bekezdés alapján a földmunkával el kell kerülni.

A megrendelő által átadott műszaki adatok és a régészeti értékvizsgálat eredményei alapján megállapítható, hogy a tervezett beruházás földmunkái régészeti lelőhelyeket érintenek. A

Kötv. 22. § (1) bekezdés értelmében, *a lelőhely földmunkával érintett részén megelőző régészeti feltárást kell végezni.*

A földmunkák által érintett régészeti lelőhelyek:

Lelőhely neve:	Nyilvántartási száma:	Jellege:	Kora:	Földmunkával érintett területe*
Sárvár – Rábasömjéni tó	64876	temető	újkor	érintett
Sárvár – Savaria-Bassiana között vezető római út	49112	út	római kor	érintett
Sárvár – Városi-mező	új lelőhely	telep	őskor	érintett
		telep	Árpád-kor	

* A régészeti lelőhelyek földmunkával érintett területét pontosan akkor tudjuk meghatározni, ha végleges kiviteli tervek állnak a rendelkezésünkre.

Az elvégzett régészeti értékvizsgálat eredményei alapján, a Kötv. 22. § (3) bekezdés ca) és d) pontjainak figyelembevételével ***a megelőző feltárás javasolt módszere: teljes felületű feltárás***, amit Sárvár – Városi-mező (új lelőhely) lelőhely földmunkával érintett részén kell elvégezni. A lelőhely területének egy jelentős részére felvonulási terület és depóniák kerülnek, amelyek kialakítása során a humusz eltávolításra kerül. A lelőhely területén megnyitott 13–16. kutatóárkokban jelentkező régészeti objektumok a humusz alatt, az altalajban jelentkezhettek.

Amennyiben a lelőhely jelenleg ismert, földmunkával érintett részén kívül további igénybevétel, humusztolás, gépi földmunka vagy építkezés történik, akkor a Feltárási projekttervben meghatározott örökségvédelmi javaslatokat és kalkulációkat módosítani szükséges! A geofizikai kutatás és próbafeltárás eredményei alapján jól látszik, hogy a jelenleg beépítéssel nem érintett, **a felvonulási területtől és depóniáktól keletre lévő, egykori mezőgazdasági művelés alatt álló területen a lelőhely a már megismert intenzitással folytatódik.** A Megrendelő által szolgáltatott tervek és adatok alapján további földmunka nem érinti, így a lelőhely teljes felületű feltárára nem kijelölt területein a Kötv. 22. § (3) bekezdés ac) pontjának figyelembevételével ***a megelőző feltárás javasolt módszere: régészeti megfigyelés.***

A teljes felületű feltárást legalább az engedélyezési vagy kiviteli terv szerinti földmunkával érintett mélységig kell elvégezni, a földmunkával érintett mélység szintjén lévő régészeti leletek és emlékek egészét fel kell tárni (Kötv. 23. § (1) bekezdés). Az elvégzett vizsgálatok alapján az érintett területen egy régészeti kultúrréteg előkerülése várható.

Az elvégzett régészeti értékvizsgálat eredményei alapján kijelenthető, hogy a **Sárvár – Rábasömjéni tó (64876)** régészeti lelőhely a tó kialakítása során bolygatott, részben megsemmisült. Ezért a Kötv. 22. § (3) bekezdés ad) pontjának figyelembevételével ***a megelőző feltárás javasolt módszere: régészeti megfigyelés.***

Az elvégzett régészeti értékvizsgálat eredményei alapján feltételezhető, hogy **Sárvár – Savaria-Bassiana között vezető római út (49112)** nyomvonala nem érinti a beruházási területet. A geofizikai felmérés kiértékelése és a kutatóárok megnyitása során sem bukkant fel az út épített jellege, a próbafeltárás során a nyilvántartott lelőhelypoligon területén és környezetében sem került elő régészeti leletanyag. Ebből adódóan a Kötv. 22. § (3) bekezdés ab) pontjának figyelembevételével **a megelőző feltárás javasolt módszere: régészeti megfigyelés.**

A gépi és kézi földmunkát a régész irányítása mellett kell végezni (Korm. R. 36. § (2) bekezdés), olyan munkagéppel (gumikerekes forgókotró, iszapoló vagy rézsűző kanállal), amely alkalmas a régészeti jelenségek jelentkezési szintjén a régészeti tükörfelület kialakítására. A megfelelő régészeti tükörfelület kialakításának érdekében kézi földmunkavégzésre is szükség lehet (vö.: Kötv. 7. § 31. pont).

Amennyiben a régészeti megfigyelés mellett végzett földmunkák során régészeti lelőhely kerül elő, a jelenségeket a megfigyelés keretében ki kell bontani és megfelelően dokumentálni kell (Korm. R. 35. § (1) bekezdés).

A Korm. R. 45. § szerint, ha a nagyberuházás régészeti megfigyelése során előkerült régészeti lelőhely vagy lelet a kivitelezés hátráltatása nélkül régészeti bontómunka keretében nem tárható fel, a régészeti megfigyelést végző intézmény haladéktalanul értesíti a hatóságot. A hatóság a szükséges intézkedésekről a bejelentés kézhezvételétől számított öt napon belül dönt.

A megelőző feltárás javasolt módszere lelőhelyenként:

Lelőhely neve:	Nyilvántartási száma:	Megelőző feltárás javasolt módszere:
<i>Sárvár – Rábasömjéni tó</i>	<i>64876</i>	<i>régészeti megfigyelés</i>
<i>Sárvár – Savaria-Bassiana között vezető római út</i>	<i>49112</i>	<i>régészeti megfigyelés</i>
<i>Sárvár – Városi-mező</i>	<i>új lelőhely</i>	<i>teljes felületű feltárás</i>

A régészeti lelőhelyek feltárási módjára vonatkozó javaslatainkat a 2. sz. térképmellékleten ábráztuk.

A Kötv. 23/E. § (5) bekezdése szerint: nagyberuházás megvalósítása esetén **a kivitelezés földmunkái régészeti megfigyelés mellett végezhetőek, ennek megfelelően az egyéb feltárási módszerekkel fel nem tárt területen régészeti megfigyelést kell biztosítani** (Korm. R. 43. § (3) bekezdés). Amennyiben a régészeti megfigyelés mellett végzett földmunkák során régészeti lelőhely kerül elő, a jelenségeket ki kell bontani és megfelelően dokumentálni kell. A Korm. R. 35. § (1) bekezdés szerint, ha a régészeti megfigyelés során régészeti bontómunka válik szükségessé a régészeti bontómunkát – legalább a beruházási földmunkával érintett

mélységig – és az elsődleges leletfeldolgozást a régészeti megfigyelés keretében kell elvégezni.

A Korm. R. 45. § szerint, ha a nagyberuházás régészeti megfigyelése során előkerült régészeti lelőhely vagy lelet a kivitelezés hátráltatása nélkül régészeti bontómunka keretében nem tárható fel, a régészeti megfigyelést végző intézmény haladéktalanul értesíti a hatóságot. A hatóság a szükséges intézkedésekről a bejelentés kézhezvételétől számított öt napon belül dönt.

A Korm. R. 46. § (1–3) bekezdései alapján, ha a megelőző feltárás vagy a régészeti megfigyelés során eredeti összefüggéseiben megmaradt régészeti emlék kerül elő, a feltárást végző intézmény három napon belül köteles bejelenteni a hatóságnak, valamint megelőző feltárás esetén értesíteni a beruházót. A bejelentett régészeti emlék elkerüléséről vagy helyszíni megtartásáról és kezeléséről, valamint a szükséges állagmegőrző intézkedésekről a hatóság húsz napon belül dönt. Ha a régészeti emlék megelőző feltárás során került elő, és a hatóság határozata alapján azt a helyszínen kell megőrizni, a beruházás során a műszaki tervezésnek és a kivitelezésnek tekintettel kell lennie az emlék megőrzésére. Ebben az esetben a feltárást végző intézmény köteles a feltárás terepi munkáinak befejezését követő tizenöt napon belül a régészeti emlékről adatot szolgáltatni a beruházónak. Az adatszolgáltatás részeként rajzi dokumentáción egyértelműen fel kell tüntetni a bontható és a helyszínen – eredeti helyükön – megőrzendő régészeti emlékeket.

3.3. A javasolt örökségvédelmi intézkedések költségkalkulációja

3.3.1. Megelőző feltárások tervezett költsége

A megelőző feltárás költségkalkulációja a tervezett földmunkák és a feltárandó régészeti lelőhelyek paraméterei (elsősorban az érintett terület nagysága) valamint a Korm. R. 8. számú mellékletében meghatározott maximált hatósági egységarak alapján készült.

Lelőhely azonosítószáma vagy neve	Megelőző feltárás módszere	Maximált hatósági egységár* (nettó)	Feltárandó terület	Kalkulált nettó keretösszeg
64876 Sárvár – Rábasömjéni tó	régészeti megfigyelés	8 000 Ft/óra, de min. 36.000 Ft/nap	-	földmunkák időigényének függvényében
	régészeti megfigyelés keretében végzett bontómunka	3 150 Ft/m ²	az előkerülő jelenségek függvényében	a tervezés jelenlegi fázisában nem kalkulálható
49112 Sárvár – Savaria-Bassiana között vezetű római út	régészeti megfigyelés	8 000 Ft/óra, de min. 36.000 Ft/nap	-	földmunkák időigényének függvényében
	régészeti megfigyelés keretében végzett bontómunka	3 150 Ft/m ²	az előkerülő jelenségek függvényében	a tervezés jelenlegi fázisában nem kalkulálható

Lelőhely azonosítószáma vagy neve	Megelőző feltárás módszere	Maximált hatósági egységár* (nettó)	Feltárandó terület	Kalkulált nettó keretösszeg
új lelőhely Sárvár – Városi-mező	teljes felületű feltárás	2 520 Ft/m ²	11 389 m ²	28 700 280 Ft
	régészeti megfigyelés	8 000 Ft/óra, de min. 36.000 Ft/nap	-	földmunkák időigényének függvényében
	régészeti megfigyelés keretében végzett bontómunka	3 150 Ft/m ²	az előkerülő jelenségek függvényében	a tervezés jelenlegi fázisában nem kalkulálható
Összesen:			nem kalkulálható m²	nem kalkulálható Ft

* Korm. R. 8. mellékletében meghatározott hatósági egységárak szerint.

A megelőző feltárás költségei magukba foglalják a régészeti feltárás terepi munkavégzésén túl – beleértve a feltárás munkafeltételei (dúcolás, melegedő és öltözőhelyiség, wc) biztosítását is – a jogszabályban meghatározott tartalmú dokumentálás és az elsődleges leletfeldolgozás költségeit (Kötv. 22. § (9) bekezdés), azonban nem tartalmazzák a régészeti földmunka (vö.: Kötv. 7. § 31. pont) költségeit. A régészeti feltáráshoz kapcsolódó régészeti földmunka megvalósításáról a beruházó köteles gondoskodni. Ha a beruházó nem tudja biztosítani a földmunkát, akkor a feltárást végző intézmény – a közbeszerzésekről szóló törvény szerint – gondoskodik a régészeti feladatellátáshoz kapcsolódó földmunka elvégzéséről a beruházó költségén (Kötv. 23. § (2) bekezdés). A régészeti földmunkát a feltárás vezetőjének irányításával, régészeti megfigyelés mellett kell végezni, melynek költsége a területen elvégzett megelőző feltárás költségének része (Korm. R. 36. § (2) bekezdés), így erre a tevékenységre külön költség nem számolható el.

A megelőző feltárás pénzügyi elszámolása utólagosan történik, a valós teljesítés (feltárt terület mérete, rétegszámok) alapján (vö.: Kötv. 23/F. § (10) bekezdés). A feltárási projekttervben meghatározott egységáron a 10 méter sugarú poligonon határolt régészetileg pozitív területek számolhatók el. A negatív területek feltárázáért külön költség nem számolható el.

A Kötv. 23/F. § (11) bekezdése szerint a feltáráshoz jogosult intézmény a teljes felületű feltárás és az elfedés régészeti előkészítésének összköltségei 10 százalékanak erejéig tartalékot képezhet az esetleges régészeti többletköltségekre. A tartalék a beruházó és a feltárást végző intézmény közötti megállapodás alapján használható fel.

3.3.2. Teljes felületű feltárás költségkerete

A Kötv. 23/F. § (9) bekezdése szerint: A teljes felületű feltárás költségei nem haladhatják meg a beruházás teljes bekerülési költségének 1 százalékát, kivéve, ha a beruházó ennél magasabb

összeg megfizetését vállalja. Az összeg tartalmazza a teljes felületű feltárás terepi munkavégzésén túl (beleértve a feltárás munkafeltételei biztosítását is) a jogszabályban meghatározott tartalmú dokumentálás és az elsődleges leletfeldolgozás, valamint a végleges leletbefogadás költségeit. Nem tartalmazza a jogszabályban meghatározottak szerint feltárásra alkalmas napon kívüli régészeti feltárás végzéséhez a beruházó által kötelezően biztosítandó szükséges technikai felszerelés biztosításának költségét.

A nagyberuházáshoz kapcsolódó régészeti feltárással összefüggő rendelkezések alkalmazásában – tekintet nélkül a nagyberuházás szakaszolására – a beruházás teljes bekerülési költsége a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény 47-51. §-ában meghatározott tételek tervezett összege. (Kötv. 23/F. § (4) bekezdés)

A beruházó nyilatkozata alapján, jelen projekt esetében a beruházás teljes bekerülési költségének 1 százaléka: br. 35 000 000 Ft (n. 25 550 000 Ft).

A maximált hatósági egységárak alapján a teljes felületű feltárás becsült feltárási költsége (n. 28 700 280 Ft) és a törvény által előírt költségkorlát (n. 25 550 000 Ft) között jelentős különbség van, ezért a beruházónak és a feladatellátásra kijelölt intézmény számára javasoljuk, olyan kompromisszumos megoldás keresését, amely biztosítja régészeti emlékek megfelelő szakmai színvonalon történő feltárását.

A Kötv. 23/E. § (8) bekezdése szerint: „Ha a nagyberuházás esetén végzett régészeti feladatellátás idő- és költséghatára a teljes felületű feltárást nem teszi lehetővé, és a beruházó nyilatkozata alapján az elfedés műszakilag megvalósítható, a lelőhely jogszabályban meghatározott módon elfedhető. A nyilvántartott régészeti lelőhely elfedése a lelőhely fizikai állapotromlását nem eredményezheti.” A Kötv. 23/E. § (8) bekezdése szerint: „Ha a beruházó nyilatkozata alapján az elfedés műszakilag nem valósítható meg, akkor a régészeti megfigyelés keretében régészeti bontómunkát kell végezni.”

3.3.3. A régészeti megfigyelés költsége

A nagyberuházások esetén az ismert régészeti lelőhelyek területén kívül végzett földmunka régészeti megfigyelésének elszámolása óradíjas rendszerben történik, a valós teljesítés – azaz a megfigyelt földmunkák időtartama – alapján.

A régészeti megfigyelés maximált hatósági egységára 8 000 Ft/óra (nettó), de min. 36.000 Ft/nap.

Régészeti jelenségek előkerülése esetén, a *Korm. R. 8. melléklete* szerinti **régészeti bontómunka elszámolásának maximált hatósági egységára: 3 150 Ft/m² (nettó).**

3.3.4. A régészeti költségek összesen

Megalőző feltárás (teljes felületű) nettó költsége	28 700 280 Ft
Megalőző feltárás (régészeti megfigyelés) nettó költsége	Nem kalkulálható
A régészeti lelőhelyeken kívül végzett földmunkák régészeti megfigyelésének nettó költsége	A tervezés jelenlegi szakaszában nem kalkulálható
Régészeti megfigyelés keretében végzett bontómunka költsége	Nem kalkulálható
Összesen	A tervezés jelenlegi szakaszában nem kalkulálható

3.4. A megalőző feltárás időkerete

A Kötv. 23/F. § (3) bekezdése szerint: „teljes felületű feltárás esetén a feltárás időtartama a feltárás céljára a beruházótól a földmunkával érintett munkaterületnek vagy régészeti területi szakasznak régészeti munkavégzésre alkalmas állapotban, állapotörögztő jegyzőkönyvvel történő átvételétől számított legfeljebb 30 – régészeti feltárás elvégzésére jogszabályban meghatározottak szerint alkalmas – nap. A beruházó és a feltárásra jogosult intézmény ennél hosszabb időtartamban is megállapodhat. A teljes felületű feltáráshoz kapcsolódó gépi földmunka időtartama a teljes felületű feltárás időtartamába nem számít bele.

Régészeti megfigyelést a kivitelezés földmunkáinak időtartamára kell biztosítani.

3.5. A régészeti feladatellátásra kijelölt intézmény megjelölése

A beruházás a 141/2018. (VII.27.) Kormányrendelet értelmében **nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházásként** valósul meg, ezért a **jogszabályban kijelölt örökségvédelmi szerv (Magyar Nemzeti Múzeum, regesztiprojektiroda@hnm.hu)** gondoskodik a teljes felületű feltárás és a régészeti megfigyelés ellátásáról.

Szombathely, 2022. június 3.

Eszes Adrienn

régész

Magyar Nemzeti Múzeum

